

Til Olje- og energidepartementet

Referansenr: 23/1965

Oslo, 14.12.2023

Hørings svar fra Byggenæringens Landsforening – "Strømprisutvalgets rapport"

Byggenæringens Landsforening gir her våre innspill til Strømprisutvalgets rapport "Balansekunst". Byggenæringens Landsforening er en paraplyorganisasjon for 13 bransjer fra byggherrer, entreprenører, industri og håndverksbedrifter. Det er ca 3650 medlemsbedrifter og over 76 000 årsverk. BNL representerer både byggevareprodusenter som benytter strøm til produksjon, utførende ledd på byggeplass og eiendomssektoren som rammes av økte strømkostnader til drift av både bolig- og næringsbygg.

Økte strømkostnader gjør store utslag på bunnlinja til bedrifter i byggenæringen. Kombinert med en svært krevende markedssituasjon i byggenæringen medfører økte strømkostnader røde tall. Selv om strømprisen de siste månedene har vært lavere enn pristoppene man opplevde i 2022, så vil BNL understreke at selv strømpriser på 70 øre KWh er en dobling av historisk kostnadsnivå på strøm for næringslivet. Strømprisutvalget sier også at strømpriskrisen ikke er over, og at den nye normalsituasjonen er usikker.

Få klare tiltak – behov for politisk handling

Ekspertutvalget har hatt i oppdrag å vurdere dagens system for å fastsette strømprisen og hvilke tiltak på kort og lang sikt som *kan sikre strømbbrukere lavere og mer forutsigbare priser*, innenfor handlingsrommet i EØS-avtalen. Hovedkonklusjonen er at selve markedssystemet for prisdannelse fungerer og bør opprettholdes. Videre mener utvalget at prissvingningene vil vedvare, at strømprisene ikke vil komme tilbake på det historiske nivået vi har vært vant med, og at prissmitte fra utlandet ikke kan unngås. På lang sikt er det viktigste tiltaket å sikre kraftoverskudd. På kort sikt og i beredskapssammenheng er det tiltak i sluttbrukermarkedet som anbefales.

Utvalget poengterer at tiltak for forbedring av sluttbrukermarkedet og prissikring ikke vil gi lavere priser enn den underliggende engrosprisen. For omfordelingstiltak for bedrifter i sluttbrukermarkedet er det begrensninger på grunn av konkurranselovgivning og statsstøtte-regelverk. For tiltakene i engrosmarkedet og for selve prisdannelsen på strøm mener utvalget det kreves større regulatoriske omlegginger som kan ha negative konsekvenser for kraftsystemet og forsyningsikkerhet.

Det er skapt en forventning fra regjeringen om at strømprisutvalget skulle finne løsninger som ville gi bedriftene lavere strømpriser også på kort sikt, men rapporten gir ikke klare tiltak og prioriteringer for dette. Utvalget viser samtidig til at det er et politisk ansvar å omfordele og prioritere. BNL vil derfor understreke behovet for politisk handlekraft for å sikre tilstrekkelig og forutsigbar tilgang på kraft til lav og konkurransedyktig pris.

Kraft som rammebetingelse for næringsutvikling og klimaomstilling

Kraftsektoren er viktig samfunnsnyttig infrastruktur, og er et virkemiddel for å nå mål om klimaomstilling og næringsutvikling. Det må være mekanismer på plass for å sikre samfunnsmessige nødvendige investeringer. Rapporten gir en god oversikt over strømmarkedet i dag og drøfter virkning ulike tiltak og tilpasninger kan ha på strømpris, tilgang og investeringer i fornybar energi. Det burde i større grad også vært et bredere samfunnsperspektiv i drøftingen av hva som er optimale virkemidler i energipolitikken, der også konsekvensene for

bedrifter som strømkunder og effekter på verdiskaping, næringsutvikling og grønn omstilling inngår. Vi viser på dette punktet også til høringsinnspill fra Norsk Industri og NHO Mat og Drikke.

I en tid med stadig mer urolighet, geopolitisk spenning og usikre rammevilkår er det desto viktigere å sikre lavere og mer stabile strømpriser til næringslivet. Industriutvikling og investeringer er tuftet på forutsigbarhet og konkurransedyktige rammebetingelser. Lavere kraftpriser enn Europa er en nødvendig rammebetingelse for utvikling av grønn industri i Norge. Topografien gir høye transportkostnader og lønnsnivået er høyere enn mange andre land, mens strømkostnader har vært et fortrinn. Dersom dette fortrinnet forsvinner, kan også grunnlaget for å drive produksjon i Norge bli borte. Tilstrekkelig nettkapasitet er også et viktig premiss. Det er nå produksjonsbedrifter i byggenæringen som står på vent for å endre kraftforsyningskilde i tråd med klimamålene, men som ikke får mulighet til å koble seg på strømmettet.

Byggenæringens Landsforening går ikke nærmere inn på vurderinger av strømprisutvalgets konklusjoner knyttet til enkelttiltak. Det er opp til politikken å finne løsningene og gjøre nødvendige prioriteringer og omfordelingstiltak. I det arbeidet mener BNL norsk verdiskaping, konkurransekraft og klimaomstilling må vektlegges. Det er i dag fragmentert politikk mellom partier og innad i partier. Det gir et vakuum i strømpolitikken at det stadig kommer nye utredninger, og lite handling. Politisk usikkerhet gir i seg selv risiko for bedriftene.

Behov for et kraftløft

Byggenæringens Landsforening støtter anbefalingen om å sørge for økt krafttilgang. Det må på plass en politikk som sikrer kraftoverskudd og forsyningsikkerhet i Norge også fremover. Det er behov for nok kraftutbygging raskt, og kraftfulle tiltak for energieffektivisering som frigjør energi til andre formål. BNL viser her til Kraftløftet-samarbeidet mellom NHO og LO. Rimelig og tilstrekkelig tilgang på fornybar kraft og god nettkapasitet er en forutsetning for grønn industriutvikling og for klimaomstilling i norsk byggenæring.

Behovet for kraftutbygging og energieffektivisering må ses i sammenheng med behovet for lave og konkurransedyktige priser for kundene. Det er da et dilemma at høyere priser stimulerer private investeringer i kraftutbygging, og det bør ses på politiske grep som gir investeringer i ny kraft **og** lavere prisnivå. Tilsvarende gjelder for energieffektivisering. Bedrifter og husholdninger har behov for lavere strømpriser, og det må på plass andre tiltak enn prissignalet som kan fremme energieffektivisering av bygg. Det er behov for både regulatoriske og økonomiske virkemidler. EU er i ferd med å vedta nytt bygningsenergidirektiv, og også i Norge bør det stilles klare mål for energieffektivisering av bygg. Dette må følges av en egnet virkemidelpakke. I vurderingene bør det ikke kun ses på besparelsen for den enkelte byggeier, men også betraktninger av alternativkostnader. Energieffektivisering gir redusert behov for utbygging av ny kraft og som ville medført kostnader, både for natur og økonomisk.

Konkurransekraft mot utlandet og konkurransevridding i Norge

Norske byggevarereprodusenter har særlig konkurranse mot Sverige, der prisnivået på strøm i de sørlige delene har vært lavere enn prisområdene sør i Norge. Dette gir en uholdbar situasjon. Det er svært vanskelig å få oversikt over konkurranseforhold mot utlandet knyttet til strøm, da hvert land har ulike innretninger på strømsystem og omfordelingstiltak. I en rekke land i Europa diskuteres det tiltak for å dempe virkningene for næringslivet av høyere strømpriser. Både Frankrike og Tyskland har uttrykt ønske om å støtte eget næringsliv. Myndighetene i Norge må følge med på hvordan land rundt oss innretter sine virkemidler til enhver tid knyttet til strøm- og energikostnader spesielt og næringslivet generelt, for å sikre norske bedrifter i konkurransen med utlandet. Bedriftene eller næringsorganisasjoner er ikke i posisjon til kontinuerlig og tilstrekkelig overvåking av dette.

Det er også en uholdbar situasjon at det er store prisforskjeller mellom prisområdene for strøm innenlands. Dette gir konkurransevridding også innad i Norge og påvirker investeringsbeslutninger nå og framover.

Fastprisavtaler og prissikring

Regjeringen har fremholdt at fastprisavtaler på strøm for næringslivet er fremste plan for å håndtere strømsituasjonen for bedrifter. Det er fortsatt betydelige utfordringer med fastprisregimet og i fremtidsmarkedet for strøm. Dette gjelder blant annet risiko knyttet til kjøpt volum, pris, åpenhet og tilgang til avtalevolumer. Rapporten viser muligheter for å bedre markedet for prissikring, men det er verdt å merke seg at utvalget er tydelig på at

prissikring først og fremst kan gi mer forutsigbarhet. Det vil *ikke gi lavere priser* en underliggende engrospris over tid. Med andre ord er det ikke en tilstrekkelig løsning for å sikre bedriftene lave og konkurransedyktige priser.

Strømprisutvalget peker på sannsynlighet for nye "strømprissjokk" og anbefaler at beredskap for mulig omfordeling i sluttbrukermarkedet må være på plass på permanent basis. BNL mener dette også må gjelde for bedrifter, for å gi nødvendig forutsigbarhet og ta ned risiko.

Tilgang på nok og rimelig fornybar kraft må være et fortsatt norsk konkurransefortrinn. Det er et politisk ansvar å sørge for dette – på både kort og lang sikt.

Oppsummering av BNLs innspill:

- Det er et politisk ansvar å sørge for rammebetingelser, *det må derfor utvikles relevant politikk* for å nå regjeringens mål om konkurransedyktige strømpriser for bedriftene.
- Et bredt samfunnsøkonomisk perspektiv må legges til grunn der norsk konkurransekraft og verdiskaping inngår.
- Politisk usikkerhet gir i seg selv risiko for bedriftene, det bør søkes bred politisk enighet.
- BNL støtter anbefalingen om å sørge for tilstrekkelig nett- og kraftutbygging i alle regioner så raskt som mulig. Det må tas grep som gir kraftutbygging, forsyningssikkerhet og samtidig konkurransedyktige strømpriser til kundene.
- Energieffektivisering kan raskt tilgjengeliggjøre kraft til andre formål.
 - Det må på plass tiltak utover prissignalet for å fremme energieffektivisering av bygg.
 - Det må tas i bruk både regulatoriske og økonomiske virkemidler for å gjennomføre en storstilt energioppgradering av dagens bygg før 2030.
- Det er nivået på markedsprisen på strøm som først og fremst påvirker bedriftenes strømkostnader.
 - Fastprisavtaler og prissikring er ikke en tilstrekkelig løsning for bedriftene. Dette gir først og fremst mulighet for forutsigbarhet og ikke lavere strømpriser enn markedspris over tid. Det er også utfordringer med tilgjengelige volumer for sikring.
 - Inntil andre løsninger er på plass bør handlingsrommet innenfor EØS-avtalen for løsninger i sluttbrukermarkedet utnyttes for å sikre bedriftene konkurransedyktige og levelige strømpriser.
 - Strømprisutvalget peker på sannsynlighet for nye "strømprissjokk" og anbefaler at beredskap for mulig omfordeling må være på plass på permanent basis. BNL mener dette også må gjelde for bedrifter, for å gi nødvendig forutsigbarhet og ta ned risiko.
- Myndighetene i Norge må følge med på hvordan land rundt oss innretter sine virkemidler til enhver tid knyttet til strøm- og energikostnader, samt andre tiltak rettet mot industri og næringsliv. Dette for å sikre norske bedrifter i konkurransen mot utlandet.
- Det er uholdbart at regionale forskjeller i strømpriser gir store konkurranseforskjeller innad i Norge, og det må på plass tiltak som gir like konkurransevilkår.

Vennlig hilsen
Guro Hauge
Direktør for samfunnspolitikk - Byggenæringens Landsforening

